ZAMAN 14 OCAK 2006 CUMARTESİ SAYI: 162 ZAMAN'LA BİRLİKTE SATILIR ailem.zaman.com.tr

ailem

Kadınların evdeki enerjisi küçümsenemez

"Edep Yâ Hû" hitabı edebi bilenler içindir

Bebekler küçük bilginlerdir

İÇİNDEKİLER

ZAMAN ailem

14 OCAK 2006 CUMARTESİ SAYI: 162

Feza Gazetecilik A.Ş. Adına İmtiyaz Sahibi	Ali Akbulut
Genel Yayın Müdürü	Ekrem Dumanlı
Yayın Danışmanı	Hamdullah Öztürk
Yayın Editörleri	Serhat Şeftali Mustafa Aydın Şemsinur B. Özdemir
Katkıda Bulunanlar	Ali Demirel Ali Budak
Tasarım	Mehmet Şimşek
Kapak fotoğrafı	Osman Turhan
Sorumlu Müdür ve Yayın Sahibi Temsilcisi	Yakup Akalın
Reklam Koordinatörü	Yakup Şimşek
Yayın Türü	Yaygın Süreli

Zaman Gazetesi 34194 Yenibosna/İstanbul
Tel: 0212 454 1 454 (pbx) www.zaman.com.tr
Baskı: Feza Gazetecilik AŞ Tesisleri

http://ailem.zaman.com.tr
Öneri ve teklifleriniz için: ailem@zaman.com.tr

Sıradanlaştırılanlardan mısınız?

Her anne-baba kendine şu üç soruyu sormalı?
1. Neye ve kime güldüğünüz, neyi seyrettiğiniz sizin için önemli midir?
2. Her espri size komik gelir mi?
3. "Yeter ki espri güzel olsun, kimin yaptığı, ne mesaj verdiği önemli değil!" mi diyorsunuz?

Lütfen bu sorulara cevabı yazının sonunda verin.

***

Transparan bir gömlek, boynunda bir kadınınki kadar takı... "Erkek mi, kadın mı?" şüphesi herkesin gözünden okunuyor. Sarf edilen her üç-dört kelimeden biri belden aşağı imalarla dolu. Söylenen sözlerin müstehcenliği, gülme efektlerinin, kıkırdaşmaların altına gizleniyor. Makyajlı erkeğin yüzü kadar, sesi ve davranışları da bir garip.

***

Her söylenen söz insanda tesir bırakır. Bu izler, zamanla etkisini gösterir. Bazen söze gerek de olmaz. Seyredilenler, gülünenler, eğlendirenler, benimsenmese de itici bulunmayanlar bir gün televizyonun kutusundan çıkar; sokağımıza, evimize, işyerimize gelir. Yani sıradanlaşır. Yani anormal olan, normal hale gelir. Adı anılacak kadar değeri yoktur o tür his ve düşüncelerin. Çocuklarınızla oturup seyrettiğiniz filmin başrol oyuncusunun neden garip davrandığını soran 5 yaşındaki kızınıza, 13 yaşındaki oğlunuza bunu nasıl izah edebilirsiniz ki?
- Erkek; ama erkek gibi giyinmemiş. Adam; ama adam gibi konuşmuyor.
- Baba bu adam, kadın gibi davranıyor?
- Ne demeli?
- ...
- "O ne demek baba?.."

***

Günün her saati yayınlanan dizileri ve onlara mahkum ettiğiniz çocuklarınızı hiç düşündünüz mü? Çocuklarımız ve gençler dizilerden ve bilumum günlük programlardan gülüp-eğlenmenin yanı sıra yaramazlık yapmayı, hile yapmayı, anne-babayı aldatmayı, yalan söylemeyi, argo konuşmayı ve çarpık cinsel davranış şekillerini öğreniyor. Çocuğunuzun herhangi bir dizideki "kahramanlaştırılmış", "öne çıkarılmış" bir e..., bir t... kendine örnek almayacağını, onun gibi davranmak istemeyeceğini söyleyebilir misiniz? Ya 11 yaşındaki oğlunuz annesinin parfümünü kullanmaktan hoşlanır hale gelirse ne yapacaksınız?

***

Seyredilenler, sıradan ve olağan hale gelmiştir...

Ardından şunları duyabilirsiniz?
- Bu da bir hayat tarzı. Bizim cinsel tercihimiz. Bu kişisel bir hak...

"Sıradan ve olağan" önemli bir yol almıştır. Artık "Falancaların eğlence gecesi, falancalar evlenmek istiyor"a dönüşür. Siz bu dünyanın sizden çok uzak olduğunu düşünür, "bana dokunmuyor" hissine kapılırsınız. Oğlunuzun ya da kızınızın iç dünyasındaki çelişkileri, çatışmaları, hataları göremez, ileriki yaşlarda ortaya çıkacak sapmalara zemin hazırlamış olursunuz.

***

Oğlunuz hâlâ soruyor:
- Baba, sen neden gömleğin düğmelerini sonuna kadar açmıyorsun?
- Erkekler kadın gibi giyinse olur mu?
- Baba ben büyüyünce evlenmesem, erkek arkadaşlarım olsa olmaz mı?

***

Ahlaki bozuklukları sıradanlaştıran şeyleri normal karşılamaya devam mı? Ve... En başta sorduğumuz üç soruya cevap vermeyi unutmayın!

Serhat Şeftali | s.seftali@zaman.com.tr

KISA KISA

BİR HADİS

مَنْ أحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أحَبَّ
اللَّهُ لِقَاءَهُ وَمَنْ كَرِهَ
لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ

Men ehabbe likâellâhi ehabbellâhu likâehû,
vemen kerihe likâellâhi kerihallâhu likâehû

"Kim Allah ile karşılaşmayı arzular ve severse Allah da onunla karşılaşmayı ister. Kim de Allah ile karşılaşmaktan hoşlanmaz ise Allah da onunla karşılaşmaktan hoşlanmaz. (Buhari, Rikak, 41)

Fitne ve anarşi dönemi

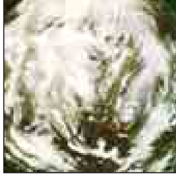
Resulullah (sas) seslendiler: 'Ey Ebu Zerr!'
- Buyurun, Ey Allah'ın Resulü, emrinizdeyim, dedim.
- İnsanlara (kitle halinde) ölüm isabet edip, kabirlerin (ücretli) hizmetçiler tarafından kazılacağı zaman ne yapacaksın?' buyurdular.
- Benim için Allah ve Resulü neyi ihtiyar buyurursa onu yaparım, dedim.
- Sabrı tavsiye ederim! buyurdular. Sonra bana tekrar seslendiler:
- Ey Ebu Zerr!
- Buyurun ey Allah'ın Resulü, sizi dinliyorum!' dedim.
- Zeyt mıntıkasının taşları kanda boğulduğunu gördüğün zaman ne yapacaksın?
- Allah ve Resulü benim için neyi ihtiyar buyurursa onu, dedim.
- Sana kendilerinden olduğun yakınlarını tavsiye ederim, dedi.
- Ben sordum: 'Ey Allah'ın Resulü! (O zaman) kılıcımı alıp omuzuma koymayayım mı?' dedim
- Böyle yaparsan (fitneci) kavme ortak olursun, buyurdular.
- Bana ne emredersiniz, dedim.
- Evine çekil, buyurdular. 'Evime girilirse?' dedim.
- Eğer kılıcın parıltısının seni şaşırtacağından korkarsan, elbiseni yüzüne ört. Gelen hem senin günahınla hem de kendi günahıyla dönsün!' buyurdular. (Ebu Davud, Fiten 2)

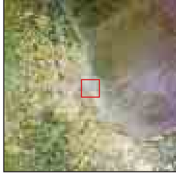
Evinizin demirbaşı olun!

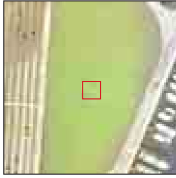
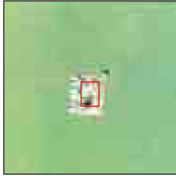
"Resulullah (sas) buyurdular ki: 'Kıyametten hemen önce karanlık gecenin parçaları gibi fitneler var. Kişi o fitnelerde mümin olarak sabaha erer, akşama kâfir olur; mümin olarak akşama erer, sabaha kâfir çıkar. O fitnede oturan, ayakta durandan hayırlıdır. Yürüyen koşandan hayırlıdır. Öyleyse yaylarınızı kırın, kirişlerinizi parçalayın, kılıçlarınızı da taşa vurun. Sizden birinin evine girerlerse Hz. Adem'in iki oğlundan hayırlısı olsun (ölen olsun, öldüren değil)'. (Ebu Davud, 'koşandan' kelimesinden sonra şu ilaveyi kaydetmiştir: 'Yanındakiler, 'Bize ne emredersiniz (ey Allah'ın Resulü)?' dediler. 'Evinizin demirbaşları olun!' buyurdu." (Ebu Davud, Fiten 2)

Dünyadan insana, insandan DNA'ya yolculuk yapalım

(Her bir kare 10 kere büyütülerek çekilmiştir)

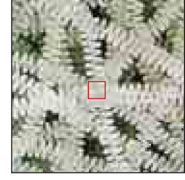
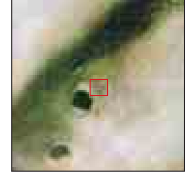
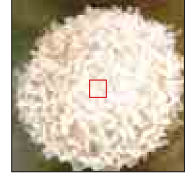
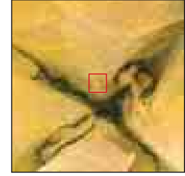
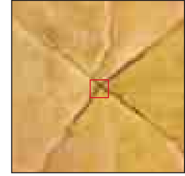
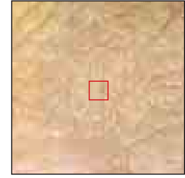
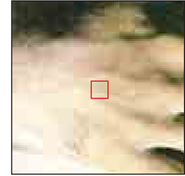
Bir futbol sahası düşünün. Bu futbol sahası galaksimiz olsun. Bu durumda;

- Bütün güneş sistemimiz sahadaki bir bakteri kadar olacaktı.
- Bu sahada yürümeye kalksak her adımımızda 100 binden fazla yıldızı yok etmiş olurduk.

Bu futbol sahasını, güneş sistemimiz olarak düşünürsek, sahadaki güneş, dünya ve yıldızın görünümü şöyle olacaktı;

- Güneş, sahanın ortasında bir portakal,
- Dünya, sahanın ortasından bir adım uzakta bir buğday tanesi,
- En yakın yıldız, 2000 km. uzaktaki bir portakal.

(Kaynak: Evrende Yolculuk, Ali Ant Zambak Yayınları)

Efendimiz çok kanaatkârdı

Hazreti Aişe (r.anha) validemiz rivayet ediyor: 'Bazı aylar olurdu, hiç ateş yakmazdık, yiyip içtiğimiz sadece hurma ve su olurdu. Ancak, bize bir parçacık et getirilirse o hariç.' (Diğer bir rivayette; 'Resulullah ölünceye kadar ailesi buğday ekmeğini üst üste üç gün doyuncaya kadar yememiştir.' denmiştir. Bir diğer rivayette; 'Muhammed (sas) bir günde iki sefer yemek yedi ise, biri mutlaka hurma idi.' denmiştir.) (Buhari, Et'ime 23)

Bir kova suya bir hurma!

Hz. Ali (ra) rivayet ediyor: "Evimden soğuk bir günde çıktım. Çok açtım, (yiyecek) bir şey arıyordum. Bir Yahudi'ye rastladım, bahçesinde çıkrıkla sulama yapıyordu. Duvardaki bir açıklıktan adama baktım. 'Ne istiyorsun ey bedevi, kovasını bir hurmaya bana su çeker misin?' dedi. Ben de, 'Evet! ama kapıyı aç da gireyim!' dedim. Adam kapıyı açtı, ben girdim, bir kova verdi. Su çekmeye başladım. Her kovada bir hurma verdi, iki avucum hurma ile dolunca kovayı bıraktım ve bu bana yeter, deyip hurmaları yedim, sudan içip sonra mescide geldim." (Tirmizi, Kıyamet 35)

Sahabenin fakirlik ve açlığı

Fudale İbnu Ubeyd (ra) rivayet ediyor: "Resulullah (sas) halka namaz kıldırırken, bazı kimseler açlık sebebiyle kıyam sırasında yere yıkılırlardı. Bunlar Ashab-ı Suffe idi. Medine'de misafir bulunan bedeviler, bunlara delirmiş derlerdi. Efendimiz namazdan çıkınca yanlarına uğrar ve 'Eğer (bu çektiğiniz sıkıntı sebebiyle) Allah indinde elde ettiğiniz mükafatı bilseydiniz, fakirlik ve ihtiyaç yönüyle daha da artmayı dilerdiniz.' derdi." (Tirmizi, Zühd 39)

Ey genç bana eziyet verdin!

Abdullah İbnu Ebi'l-Hamsa anlatıyor: "Resulullah'a (sas) daha bi'set (peygamberlik) gelmezden önce bir şey satın almıştım. O alışverişten ona hâlâ bir miktar (borç) bakiyesi kalmıştı. Ben o kalanı, kendisine yerinde vermeyi vaat ettim. Ama bunu unuttum. Üç gün geçtikten sonra hatırladım, geldiğimde o hâlâ (sözleştiğimiz) yerindeydi. 'Ey genç, bana meşakkat verdin, ben burada seni bekliyorum!' buyurdular." (Ebu Davud, Edeb 90)

Mehmet Akif ve söz

Mithat Cemal Kuntay anlatıyor: "Mehmet Akif, verdiği söze bağlı olmayanlara insan gözüyle bakmazdı. Aramızda geçen bir olayı anlatayım: Ben Vaniköy'de oturuyordum. Kendisi de Beylerbeyi'nde. Bir gün, öğlen yemeğini bende yemeyi, sonra da oturup sohbet etmeyi kararlaştırdık. O gün, öyle yağmurlu, boralı bir hava oldu ki her taraf sele boğuldu. Havanın bu haliyle karadan gelemeyeceğini tabii gördüm. Yakın komşulardan birine gittim. Yağmur, bütün şiddetiyle devam ediyordu. Eve döndüğümde ne işiteyim, bu arada, Mehmet Akif Bey sırılsıklam bir vaziyette gelmiş. Beni bulamayınca, evdekilerin bütün ısrarlarına rağmen içeri girmemiş. 'Selam söyleyin.' demiş. Ertesi gün, kendisinden özür dilemek istedim. 'Bir söz, ya ölüm veya ona yakın bir felaketle yerine getirilmezse mazur görülebilir.' dedi ve benimle altı ay dargın kaldı."

Fitnelerin önündeki engel Hz. Ömer'di

Huzeyfe (ra) anlatıyor: "Hz. Ömer (ra)'in yanında idik. Bize; 'Resulullah (sas)'ın fitne hakkındaki hadisini kim hafızasında tutuyor?' dedi. Ben atılıp; 'Ben biliyorum!' dedim. 'Sen iyi cür'etlisin, nasılmış söyle bakalım!' dedi. Ben de anlattım: 'Resulullah (sas)'ı işittim. Demişti ki: 'Kişinin fitnesi ehlinde, malında, çocuğunda, nefsinde ve komşusundadır. Oruç, namaz, sadaka, emr-i bi'l-maruf ve nehy-i ani'l-münker bu fitneye kefaret olur!' Ömer (ra) atılıp; 'Ben bu fitneyi kastetmemiştim. Ben öncelikle denizin dalgaları gibi dalgalanacak (bütün cemiyeti sarsacak) fitneyi kastetmiştim!' dedi. Bunun üzerine ben; 'Ey müminlerin emiri! O fitne ile sizin ne alakanız var! Sizinle onun arasında kapalı bir kapı mevcut!' dedim. 'Bu kapı kırılacak mı, açılacak mı?' dedi. 'Hayır açılmayacak bilakis kırılacak!' dedim. Hz. Ömer (hayıflanarak); '(Eyvah) Öyleyse ebediyen kapanmayacak!' buyurdu. Ravi der ki: 'Biz Huzeyfe (ra)'ye sorduk: 'Ömer bu kapının kim olduğunu biliyor muydu?' 'Evet.' dedi: 'Yarından önce bu gecenin olacağını bildiği katiyette onu biliyordu. Ben hadis rivayet ettim; boş söz (ve efsane) anlatmadım.' Huzeyfe (ra)'ye soruldu: 'O kapı kimdir?' 'Ömer (ra)'dir!' buyurdu." (Buhari, Fiten 17)

FOTOĞRAF: İSA ŞİMŞEK

DERS-5 Evde etkin güç: Anne

Kadının birden fazla rolü vardır. Kadın bu rollerin hemen tamamında bilinenin aksine oldukça güçlüdür. Hele de bu rollerden özellikle annelik rolündeki enerjisi bütün evi kuşatır niteliktedir.

Kadın, bedenen zayıf, ruhça çok güçlü bir varlıktır. Ki duygusal gücü devreye girdiğinde bedensel gücünün de akıllara hayretlik verecek tarzda arttığı görülür. Mesela evladına zarar geleceğini gören bir anne adeta pehlivan kesilebilir. Fakat genel anlamda bedensel gücü karşı cinsine kıyasla daha azdır.

Kadınlar devam eden sıkıntılara erkeklere oranla daha sabırlı tepkiler verirler. Örneğin; kadının doğum sürecine, doğum sancısına ve doğum sonrası sıkıntılara tahammül gücünü düşünecek olursak bu duygusal enerjinin ne denli büyük olduğu anlaşılır. Bu yönü ile değerlendirildiğinde kadınların zaman zaman kendilerini güçsüz hissetseler bile aslında yaşadıkları sorunlara dayanabileceklerini unutmamaları gerekir. Bu bakış açısı kadının kendisine verilen güce farkındalık oluşturmasını ve dolayısıyla sıkıntıları değerlendiriş tarzını pozitif etkileyecektir.

4. DERSİN ÖZETİ

Ebeveynlik rolümüzü irdeleyelim

Hemen her ebeveyn, çocuğu doğmadan önce veya doğduktan sonra birtakım beklentiler geliştirir. Çocuğundan beklentileri olan ve çocuğunun istediği kalıplara girmesini bekleyen bu ebeveynlerin çoğu bu oranda kendi ebeveynlik rollerini irdelemezler. Diğer bir ifade ile çocukları onlardan ne bekler pek düşünmezler. Evet sevgili ebeveynler artık düşünmenin zamanı geldi. Nasıl bir ebeveynsiniz? Mesela çocuğunuza saygı duyar mısınız veya çocuğunuza karşı tahammülünüz yeterli mi? Bir de şöyle düşünelim, işbirlikçi misiniz, eleştirel mi?.. Bütün bu soruların cevabını verip olumlu özelliklerinizi geliştirdiğiniz ve olumsuz özelliklerinizi değiştirdiğiniz sürece başarı yolundasınız...

Kadının evdeki enerjisi küçümsenemez

Evde yaşanan farklı sorun veya süreçlerden dolayı evdeki genel hava gergin olabilir. Bu dönemler sadece anneye bağlanmamalıdır.

Kadının duygu dünyasındaki enerjisinin nasıl bir enerji olduğu evin havası ile doğrudan ilişkilidir. Yani kadın kendisini negatif hissediyorsa evin genel durumu gergin, kadın pozitif duygularla doluysa evin havası coşkulu olacaktır. Evet sevgili ebeveynler hemen evlilik öncesi hayatınızı düşünün ve ailelerinizi değerlendirin. Annenizin psikolojisinin zaman zaman sizi ve diğer aile üyelerini nasıl etkilediğini düşünün. Gerçekten de anne sinirli veya üzgünse bu durum, aile üyelerine sessizlik olarak yansıyorken, anne pozitif ve enerjikse bu durum da aile üyelerine hareket ve mutluluk olarak yansıyacaktır. Öyleyle annenin bakış açısını ve davranışlarını pozitif kılması ve bu konuda babanın anneye destek olması evin huzuru açısından oldukça önemlidir. Huzurlu bir ortamda yetişen çocukların hem daha problemsiz ve başarılı ve hem de huzursuz ortamlarda büyüyen çocuklara kıyasla davranış bozuklukları çok daha az olan çocuklar oldukları görülür. Ortam çocuğun ders çalışma sürecinden anne-babasına olan yaklaşımlarına, sosyal hayattaki başarısından özgüvenine kadar birçok noktada çocuğu etkiler. Bu sebeple babanın da desteği ile annenin pozitif olması sağlanmalı, bu konuda gerekirse konunun uzmanlarından destek alınmalıdır.

EDEP YÂ HÛ!

FOTOĞRAF: REUTERS

"Edep Yâ Hû" edebe, ahlâka davettir. Aynı zamanda bir ikazdır. Ama bu uyarı edepsiz kimseye değil, edebi bilen kişiyedir. Çünkü 'ya hu!' hitabı 'Hu'ya aşina olana yapılır.

■ **FATİH ÇITLAK**

Edep tâbiri değişik vesilelerle günlük hayatımızda varlığını gösterir. Hatırımıza gelen bazı tabirleri zikredersek, mesela, bizde ahlâkî duruşuyla saygı uyandıran kişilere müeddep, İlâhî kudretin ve içtimâi (sosyal) âdetlerin farkına varmadan yaşayan kişilere edepsiz, güzel davranışa sevk etme hâline te'dip, ince ve zarif sözlü kimseye edip ve bu lisanî güzelliklerin ilmi sahadaki adına edebiyat denilmesi, bizdeki edebe verilen ehemmiyetin hemencecik aklımıza gelen numunelerindendir. Ayrıca edep kaidelerinin geneline adap, cemiyet hayatımızda dikkat edilmesi gereken görgü kurallarının adab-ı muaşeret şeklinde isimlendirilmesi, edep kelimesinin hayatımızdaki yerini gösteren örneklerdendir.

Örfümüzde ahlâkî tüm güzellikler edep kelimesiyle özetlenmiş ve artık ahlâk denilince edep, edep denilince ahlâk anlaşılır olmuş. Edep kelimesi bize Arapçadan geçtiği halde Türkçeleşmiştir.

Alimler Cenab-ı Hakk'ın ayetlerini ayat-ı ilmiye ve ayat-ı kevniyye olmak üzere iki kısma ayırmışlar. Ayat-ı ilmiye, Hak Teala'nın melekleri vasıtasıyla peygamberlerine vahyettiklerine; ayat-ı kevniyye ise kainattaki bütün varlıklardaki tecellisine deniliyor.

İşte edep, bu varlık aleminde kişinin idraki ve ayetlerle uyum halinde yaşamasıdır. Dolayısıyla ahlaki güzellikleri ve edebi ekstradan bir şeymiş gibi görmek veya dindar olmayı edepten farklı gibi telakki etmek fevkalade yanlıştır. Din edeptir, edep dindir; ayrılık gayrılık yoktur.

Ahlak, hulk (yaratılış, yaratılma) kelimesinden türemiştir. Bu hususa dikkat çeken tasavvuf büyükleri ahlak için "Seni hâlık (yaratıcı) ile mahluk (yaratılmış) arasında daima rızaya uygun harekete muvaffak kılan edeptir" şeklinde tarifler yapmışlardır.

"Edep Yâ Hû" yazısını gördüğünüzde eminiz ki hepinizde farklı farklı çağrışımlar uyanmıştır. Âşina olduğumuz bir tâbir "Edep Ya Hû". Eskiden konaklarda, evlerde, tekkelerde, sohbet edilen mekânlarda levha şeklinde yazılan, yakın zamana kadar da dilimizden hiç düşmeyen bir kelâm; fakat bu söz de kültür erozyonundan nasibini almış. "Edep Yâ Hû" sözü iyice alışılmış, alelâde söylenegelmiş ve bu sebepten dolayı ifade ettiği mefhumdan da uzaklaşmış gözüküyor. Sözler, içlerinde barındırdıkları mefhumları algılayabilen dimağlar buldukça hayatiyetlerini sürdürebilir, özlerini gösterebilirler. Hayat damarları kuruyan sözler öylece boşlukta asılı kalır durur. Kaybolmaz belki, ancak onu anlayanlar olduğu zaman rahmet yüklü buluttan inen yağmur gibi tekrar bereketini o müsâit zemine akıtır. Eskiden bu küçücük sözle çok mânâlar ifade edilirken şimdilerde dar kalıplar içine sıkışmış mânâdan uzak vehimler kol gezmekte.

"Edep Yâ Hû" edebe, ahlaka davettir. Aynı zamanda bir ikazdır. Ama bu uyarı edepsiz kimseye değil, edebi bilen kişiyedir. Çünkü 'ya hu!' hitabı 'Hu'ya aşina olana yapılır. O'nu bilen O'nun edebini bilir. O'nu yani Hu'yu bilmeyen edebi nasıl bilsin ki edebe davet edilebilsin? Yani şöyle denilmek istenir: "Ey edebi bilen kardeşim! Maruz kaldığın bu saygısızlık seni edepsize karşı edepsizce harekete sevk etmesin. Edeple karşılık ver. Edebi senden öğrensinler."

Bu davet sadece edebi hatırlatmaz. Ezeldeki birlik ve tevhidi de hatırlatır. "Yâ hû!" lafzıyla gerçekleşen bu hatırlatma kişiye mahiyetini, insan derecesini ve ulvi hissedişleri kaim kılar. Hepimiz başka başka suretlerde, ama "Hu" ile hareket eden, Cenab-ı Hakk'ın nefhasının mazharlarıyız. Aslımız ve masdarımız hep O Hu'dan. "Edep Yâ Hû" demekle adeta şunlar ifade edilmek istenir:

Ey ezelde nur iken şimdi farklı farklı isimlerle anılan, aslında Hu'dan ibaret olan kardeşim, Allah Tealâ'nın ruhundan ruh üfürdüğü, en büyük emanete sahip, îman tacıyla ziynetlenmiş; benlikten, senlikten öte O "Hû"nun mazharı olmuş "O"! Ey sahibi "Hû" ve sahibi "O"! olan! Sana "O"nun tarafından verilen bâki, kaybolmaz, hatta görülmez edep libasını taşıyan "O"! Bu edepten uzaklıkları görüp de sakın kendindeki emaneti zayi etme. "O"na nefsinin süfli perdeleri ile o edebi örtme. Baki olanı ve baki olan edebi fani, kaybolup gidici hallerle heba etme. O bakiyi bu faniye değişme. Sen her an tecellisi ile her şeyin O'ndan olduğunu hatırla. Dönüşün "O"na olduğunu unutma. Edep Yâ Hû ikazımızı da O'ndan bil…

BEBEKLER KÜÇÜK BİLGİNLERDİR

Araştırmalar, çocuklarda zihinsel gelişimin bilinenin aksine çok erken yaşlarda başladığını; dil becerilerinden önce zihin becerilerinin geliştiğini gösteriyor.

■ **PROF. DR. FİRDEVS GÜNEŞ***

Günümüzde hızla gelişen bilim ve teknolojiye uyum sağlayabilme; insan beyninin daha aktif kullanılmasını, zihinsel becerilerin geliştirilmesini ve üst düzeyde düşünmeyi gerektirmektedir. Üst düzeyde düşünme becerilerinin başında ise sorgulama, sorun çözme, tercih yapma ve ilişkilendirme gibi beceriler gelmektedir. Bireyin zihinsel becerilerini geliştirerek onları harekete geçirmek, düşünme sürecinde etkili bir güç olmaktadır. Zekanın yüksek olması, düşünme ve zihinsel becerilerin yüksek olacağı anlamına gelmez. Zihinsel beceriler hem bilginin en iyi biçimde kullanılması hem de yeni bilgilerin kazanılması ve üretilmesi için gereklidir. Bu nedenle eğitim sürecinde bireylere zihinsel becerilerin ve düşünmenin öğretilmesi zorunlu olmaktadır. Öğrencilere ne düşüneceğini değil, nasıl düşüneceğini öğretmek gerekmektedir. Bu tür düşünme, öğrencileri ezberden kurtarmakta, zihinsel süreci harekete geçirmektedir.

DOĞUM ÖNCESİ Anne karnında sesleri duyar

Bir bebek anne karnında 5. aydan itibaren sesleri fark etmeye başlar. Özellikle müziğe, gülme seslerine, sözlere ve seslere tepki gösterir. Bu aşamadan itibaren okuma-öğrenme için süreç başlamış olur. Annenin söylediği şarkıları duyar. Anne karnında duyduğu müziği daha sonra doğduktan sonra tanır. Daha iyi işitmek için hareket etmez. Bu konuda çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Anne karnında iken annenin yüksek sesle okuduğu metinleri bebeğin doğduktan üç gün sonra okunduğunda tanıdığı gözlenmiştir. Böylece anne karnında okuma eğitimine başlanmalıdır. Anneler kolay metinler seçerek bunları yüksek sesle ve kelimelerini tek tek seslendirerek okuyabilir, sevdikleri müzikleri yüksek sesle dinleyebilirler, söyleyebilirler. Bebeğin rahat duyabilmesi için verilecek seslerin çok karmaşık ve hızlı tempolu olmamasına dikkat edilmelidir.

FOTOĞRAF: REUTERS

Günümüzde özellikle bebeklerin zihin becerileri incelenmekte ve bu incelemelerde çok şaşırtıcı sonuçlar alınmaktadır.

FOTOĞRAF: OSMAN TURHAN

DOĞDUKTAN SONRA Çocuğunuzla konuşun

Çocuk, dinleme ve konuşma yoluyla dili öğrenmeye başlar. Çocukla konuşma ve ona şarkı söyleme, çocuğun dildeki seslere dikkat etmesine yardım eder ve böylece konuşmayı, ileride okumayı ve düşünmeyi öğrenmesi kolaylaşır. Çocuğun dile, kelimelere, anlamaya ve zihinsel becerileri geliştirmeye ilgisini çekmek için yapılabilecek bazı etkinlikler şöyledir:

- Beslenme, temizlik, bakım yaparken yaptığınız işle ilgili onun anlayacağı düzeyde konuşmalar yapınız. (Örneğin, “Şimdi çorapları çıkarıyoruz. Az sonra banyo yapıyoruz.” Ya da “Ellerini silelim. Bak temiz oldu. Haydi sütünü iç” gibi.)
- Kendinizle, babasıyla veya ailenin diğer üyeleriyle ilgili anılar, olaylar anlatınız.
- Konuşurken çocuğunuza sürekli sorular sorunuz.

Konuşmaya başladıktan sonra...

- Hissettiklerini veya düşündüklerini size anlatması konusunda onu cesaretlendirin.
- Gün boyunca neler yaptıklarını ya da katıldığı etkinlikleri, oynadığı oyunları size anlatmasını isteyiniz.
- Sabırlı olunuz. Anlatırken aradığı kelimeleri bulması için ona zaman tanıyınız.
- Ona şarkılar söyleyiniz, hikayeler anlatınız ve onun da sizinle birlikte şarkı söylemesini ve hikaye anlatmasını isteyiniz.
- Düşünmesini geliştirmek için çeşitli mantık oyunları oynayınız.

Çocuğunuza hikayeler okuyunuz

- Çocuğunuz çok küçük bile olsa kitaba ilgi duyar, sayfalarını çevirir, resimlerine bakar. Çocuğunuza bol resimli kitaplar alın.
- Bütün küçük çocuklar resimlerde gördüklerini isimlendirmeyi severler. Tekerlemeleri ve kısa hikayeleri severler. Aynı hikayeyi tekrar tekrar dinlemeyi sever ve isterler.
- Çocuğunuzun anlayabileceği hızda okuyun. Okuma sırasında hikayede geçenleri zihnine yerleştirme fırsatı verin.
- Okumaya katıldığı ve fikirlerini söylediği zaman onu övün.
- Her çeşit metni okuyunuz. Tarihi hikayeler, şiirler, bilgi kitapçıkları, magazinler, gazeteler, resimli yazılar, çizgi romanlar vb.
- Gıda ambalajlarının etiketlerini, kullanma kılavuzlarını, eğlenceli yazıları, kartları, eğitici dokümanları, broşürleri...
- Yolda karşılaşılan pankartları, afişleri, mağaza-restoran isimlerini, ilanları vb...

Çocuğunuza okurken anlama yoğunlaşın

- Okumanın temel amaçlarından biri de okunanların anlamını bulmaktır. Sadece kelimeleri telaffuz etmek değildir. Eğer çocuğunuz bir kelimeyi tereddüt ederse onu tekrar tekrar okuyun. Metni anlattırınız ve metinle ilgili sorular sorunuz. Çocuğunuza kelimeleri ve metnin anlamını ve resimleri anlaması için yardım ediniz.
- Eğlenceli kelime oyunları oynayınız. Çocuğunuzla çeşitli kelime oyunları oynayınız. Böylece kelime hazinesi zenginleşsin. Bu sırada birbirine zıt veya söyleyişi aynı olan kelimeler veriniz.

Yapılan bilimsel araştırmalar bebeklerin, dinleme, konuşma, okuma-yazma ve görsel okuma gibi eğitim çalışmalarına daha erken yaşlarda da başlayabileceğini ortaya koyuyor.

FOTOĞRAF: ALİ ÜNAL

Okunan kitaplar hakkında konuşunuz

Çocuğunuzun ve sizin okuduğunuz kitaplar hakkında da konuşmalar yapmak önemlidir. Bunun için çocuğunuzla birlikte okuduğunuz bir hikayeyi, kitabı tartışınız. Bu tartışmalar çocuğunuzun kişisel görüş geliştirmesini ve okunanları derinlemesine anlamasını sağlar. Ayrıca onun yeni ifade biçimleri ve kelimelerle söz varlığını zenginleştirmesini sağlar.

ETKİNLİK ÖNERİLERİ

Size çocuğunuzun düşünme, sorgulama, anlama ve diğer zihinsel becerilerini geliştirmeye dönük bazı etkinlikler:

- Ne tür kitapları okumayı sevdiğini sorunuz.
- Siz küçükken ne tür kitapları severdiniz ve okurdunuz ona anlatın.
- Kitapla ilgili soru sormaya, yorum yapmaya, sorgulamaya, resimler hakkında konuşmaya, hikaye hakkında konuşmaya cesaretlendirin. Bunu kitabı okurken veya okuduktan sonra da yapabilirsiniz.
- Çocuğunuzla birlikte kitabın adını, kapak resimlerini sorgulayınız, bunların kitapta anlatılanlara uygun olup olmadığını sorunuz.
- Yazarın görüşlerine katılıp katılmadığını sorun ve bu konudaki düşüncelerini söylemesini isteyin. Sorgulama yapmasını sağlayın.
- Okuma sırasında hikaye ile ilgili kendi düşüncelerinizi söyleyin ve çocuğunuzun da söylemesini sağlayın. Bu aşamada şu tür sorular sorabilirsiniz: "Bu anlatılanlar doğru olabilir mi? Bu nasıl olur? Sence bunlar doğru mu? Sen ne düşünüyorsun? Sen olsaydın ne yapardın?"
- Çocuğunuza hikayeyi düşünmek ve tekrar tartışmak için zaman veriniz.

Bu etkinlikler çocuk konuşmaya başladıktan sonra aşama aşama ilerlemek suretiyle yapılmalıdır.

Bütün bebekler dahidir

Bundan 40 yıl önce Jean Piaget, çocuklarda zihinsel gelişimin dört aşamada gerçekleştiğini ve her çocuğun bu aşamaları yaşadığını belirtmişti. Piaget, çocukların 0-2 yaş arasında beş duyusu ve hareketleriyle çevreyi tanımaya çalıştığını, 2-7 yaşlarında nesnelerin görüntülerini ve kelimeleri kavramaya başladığını, 7-11 yaş arasında ise büyüklük, uzay, ağırlık, hacim, sayı ve zaman konularında akıl yürütmeye ve ilkel bir mantık kullanmaya başladığını, 12 yaştan sonra soyutlama yaptığını, tümevarım ve tümdengelim yapabildiğini belirtmişti. Çocuğun aktif ve öğrenen bir bilgin olduğunu, sürekli sorular sorduğunu ve çok erken yaşlarda amaçlar geliştirdiğini açıklamıştı. Bir başka ifade ile Piaget'e göre, çocukta sayı kavramının gelişimi için 7 yaşa kadar, soyutlama yapmak için de 12 yaşa kadar beklemek gerekiyordu. Piaget'ten bu yana ortalama 40 yıl geçti ve günümüzde yapılan araştırmalarda durumun çok farklı olduğu anlaşıldı. Bunlardan bazıları şöyledir:

Harvard Üniversitesi profesörlerinden Elizabeth Spelke ile bir grup araştırmacı tarafından yapılan çalışmalarda; 5 yaşındaki çocukların eğitim almasalar bile sayıları, aritmetik kavramları ve soyutlamaları çok iyi anladıklarını ortaya koymuştur.

Bunun üzerine psikolog Jacques Mehler, 2 yaşındaki çocuklar üzerinde çalışmış ve benzer sonuçlara ulaşmıştır. Mehler, çocukların iki sıra halinde üst üste konulmuş farklı sayılardan oluşturulmuş şeker kolonlarının sayılarını bildiklerini kanıtlamıştır. Bu araştırmalarda daha da ileri gidilerek şeker sayısı az ve yüksek kolonlarla, şeker sayısı çok ancak küçük kolonlar kullanılmış, çocuklar bu durumda bile şaşırmamışlardır. Defalarca tekrarlanan çalışmalar sonucunda çocukların dil becerileri gelişmeden sayı kavramını öğrendikleri ortaya çıkmıştır. Araştırmacılar, bu sonuçlar karşısında "Bebekler küçük bilginlerdir" görüşünü ileri sürmüşlerdir.

Çok geçmeden 2 yaş öncesi bebeklerin zihin becerileri ile gelişimi merak konusu olmuş ve incelenmeye alınmıştır. İki yaş öncesi bebeklerin dil ve hareket becerileri henüz gelişmediğinden; zihin gelişimlerini incelemek ve ölçmek oldukça güç olmaktadır. Bu durumda zihin gelişimini ölçmek için en iyi yöntemin göz hareketlerinden yararlanma olacağı düşünülmüş ve bilgisayarlarla bebeklerin göz hareketleri kaydedilerek zihin gelişimleri ölçülmüştür. Bu araştırmayı Yale Üniversitesi'nden Karen Wynn gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda bebeklerin 4 aylıktan itibaren hiç zorlanmadan 1+1'in 2 ettiği ve 2-1'in 1 olduğu yani toplama ve çıkarma yaptığı belirlenmiştir. Böylece dil becerilerinden önce zihin becerilerinin geliştiği bir kez daha ispatlanmıştır.

Daha sonra Harvard Üniversitesi profesörlerinden Elizabeth Spelke, 6. aydan itibaren bebeklerin bir objeyi diğerinden rahatlıkla ayırdıklarını, hatta iki insanın farklılıklarını bile belirlediklerini saptamıştır. Rutgers Üniversitesi'nden psikolog Alan Leslie ise bebeklerin doğar doğmaz bazı psikolojik bilgilere sahip olduklarını açıklamıştır.

Diğer taraftan Nadine Descheneaux, bebeğin anne karnında 5. aydan itibaren sesleri fark etmeye başladığını; 6. aya doğru dış gürültülere, müziğe, gülme seslerine, sözlere ve seslere tepki gösterdiğini ve bu aşamadan itibaren okuma öğretim sürecinin başladığını belirtmiştir. Nadine Descheneaux, bebeğin anne karnında, annesinin söylediği şarkıları duyduğunu, hatta daha iyi işitmek için hareket etmediğini, anne karnında duyduğu müziği doğduktan sonra tanıdığını açıklamıştır. Konuya ilişkin araştırmalara göre; bebeğin doğmadan

FOTOĞRAFLAR: OSMAN TURHAN

önce annesinin yüksek sesle okuduğu metinleri, doğduktan üç gün sonra tekrar okunduğunda tanıdığı gözlenmiştir. Buradan hareketle Nadine Descheneaux, anne karnında okuma eğitimine başlanılması gerektiğini ileri sürmüştür.

Sorbon Üniversitesi Zihin Becerileri ve Zihinsel Gelişim Ekibi'nin yöneticisi Profesör Olivier Houde, çocukların zihinsel gelişimleri için sadece bilgileri zihinde yapılandırmanın yeterli olmayacağını, aynı zamanda zihinsel becerilerin de geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bunun için çocuklara, erken yaşlardan itibaren zihinsel becerilerini geliştirecek bir eğitimin verilmesini önemle vurgulamıştır. Elizabeth Spelke ise okulöncesi ve ilköğretim düzeyindeki çocuklar için artık eski eğitim yöntemlerinin geçerli olmadığını, yeni eğitim yöntemlerinin kullanılması gerektiğini belirtmiştir.

* AÜ Eğitim
Bilimleri Fakültesi

Düşünen, anlayan, araştıran, inceleyen, eleştiren, sorgulayan, yorumlayan, iletişim kuran ve sorunlarını çözen bir nesil yetiştirmek için çocuklarımızın zihinsel becerilerini geliştirme çalışmalarına gereken önemi vermeliyiz.

FOTOĞRAF: MEHMET KAMAN

Hz. Zeyneb, Efendimiz (sas)'in en büyük kızıdır. Annesi Hz. Hatice ile birlikte babasının tebliğine ilk uyanlardandı. Tevekkülü ve sabrı onu hep öne çıkardı.

■ SÜMEYYE GÜRGEN

Efendimiz'in (sas) sevgili kızı

ZEYNEB (R. ANHA)

Hz. Zeyneb (r. anha), Resûlullah'ın 30 yaşındayken dünyayı şereflendiren en büyük kızıdır. Annesi Hatice bint-i Huveylid'dir. Kız kardeşleri Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fatıma; erkek kardeşleri ise Kasım ve Abdullah'tır.

Hz. Zeyneb çok şanslı bir hanımdı. Hayatında hiç putlara tapmadı. Allah Resûlü'ne ilk vahiy geldiğinde, annesi Hz. Hatice ve kendisi hiç tereddüt etmeden hemen iman edip Müslüman oldular. Hz. Zeyneb evlenme yaşına gelmişti. Ahlakı mükemmel, sözünde duran, dürüst ve mert bir kimse olarak tanınan teyzesinin oğlu Ebu'l-As İbnu'r Rabi ile Mekke'de evlendi.

Hz. Zeyneb Cenab-ı Hakk'ın davetine icabet edip Yüce Peygamber'ini tasdik etmişti; ama kocası Müslüman olmayıp inkarcıların safında yer aldı. Bu durum Hz. Zeyneb'i çok üzüyordu. Kocasının Müslüman olması için sabır ve sebatla Allah'a yalvarıyor, sonsuz teslimiyet ve tevekkülle O'na hep dua ediyordu.

Çünkü, her şey dua ile güzelleşiyor ve dua ile meyve veriyordu...

Mekke müşriklerinin, babasına ve Müslümanlara yaptıkları işkenceler her geçen gün daha da ziyadeleşiyordu. Cenab-ı Hak da Medine'ye hicret etmelerini emretti. Peygamberimiz (sas) Medine'ye hicret ettiğinde Hz. Zeyneb (r. anha) babasıyla hicret etmeyi çok arzu etti; fakat kocası müsaade etmediği için Mekke'de kaldı.

Hz. Zeyneb (r. anha) hem babasının gidişine hem de müşrik bir kocayla evli oluşuna çok üzülüyordu; fakat sabır ve tevekkülle Rabbi'ne dayanmıştı ve O'nun kendisine bir çıkış yolu göstereceğini biliyordu.

Bedir Savaşı gerçekleşti. Kocası Ebu'l-As, müşrikler safında yer alarak Müslüman ordularına karşı savaşıp esir düştü. Hz. Zeyneb (r. anha) bu durumdan haberdar olunca çok fazla üzülmedi. Çünkü, Müslümanların esirlere karşı son derece iyi davranıp şefkatle muamele ettiğini biliyordu. Bununla beraber, Ebu'l-As müşrik olmasına rağmen onun kocasıydı ve esaretten kurtarmalıydı.

FOTOĞRAF: REUTERS

Hz. Zeyneb'in eşi Bedir Savaşı'nda Müslümanlara karşı savaştı.

Yine de fidye için gönderecek hiçbir şeyi yoktu. Evlenirken annesinin hediye etmiş olduğu gerdanlığı fidye olarak gönderdi. Resûlullah (sas) gerdanlığı görünce onu tanıdı, son derece duygulandı ve "İsterseniz Zeyneb'in esirini serbest bırakın ve kolyesini de ona iade edin!" buyurdu. Sahabe "baş üstüne" dediler. Rasûlullah (sas), Ebu'l-As'tan Zeyneb'i kendisine göndermesi (hicretine izin vermesi) hususunda söz aldı ve Ebu'l As da bu sözü verdi.

Peygamberimiz (sas), Ensar'dan bir zatla Zeyd İbnu Harise'yi (ra) Hz. Zeyneb'i getirmek üzere gönderdi ve onlara "Batn-ı Ye'cic'e gidin. Orada size Zeyneb uğrayacak, buraya gelinceye kadar ona refakat edin." emrini buyurdu. (Ebu Davud, Cihad 131)

Hz. Zeyneb hazırlığını tamamladı. Kayınpederi Kinane b. Rebi bir deve getirdi, Hz. Zeyneb'i üzerine bindirdi ve onu anlaşma yerine ulaştırmak için yola çıktılar.

Müşrikler haber alır almaz yola koyuldular ve Kinane'ye yetiştiler. Hz. Zeyneb'i Resûlullah'a göndermek istemiyorlardı. Zeyneb'in bindiği deveye ok atmaya başladılar. Devenin yara almasıyla Zeyneb deveden düştü. Hamile olduğu için çocuğunu düşürerek rahatsızlandı.

Nihayet, Hz. Zeyneb (r.anha) Medine'ye ulaşarak babasına kavuştu.

Mekke fethinden kısa bir süre önce Ebu'l-Âs, ticaret yapmak için Şam'a gidip kervanı ile dönerken, Peygamberimizin gönderdiği bir seriyye ile karşılaştı. Malını bırakarak kaçmak zorunda kaldı. Seriyye, mallarla geri döndükten sonra Ebu'l-Âs, karanlıktan istifade ile Medine'ye gelip Zeyneb'e iltica etti ve emân diledi, Zeyneb de ona emân verdi.

Ümame ve Ali adında iki çocuğu oldu; fakat Ali küçük yaşta vefat etti.

Hz. Zeyneb (r.anha) de hicretin 8. yılında vefat etti. Cenaze namazını bizzat Resûlullah (sas) kıldırdı. Allah şefaatlerine nail eylesin. Amin.

Salih Yusufoğlu
s.yusufoglu@zaman.com.tr

Maddi ilimleri manevi ilimlerle birleştiren önemli bir isimdi o.

İstanbul'un fikir, inanç ve hayat fatihi: AKŞEMSEDDİN

Halk içinde Hak'la olan o büyük zat hep iltifatlardan kaçtı.

1 Şemseddin Muhammed bin Hamza, yani Fatih Sultan Mehmet'in meşhur hocası Akşemseddin, rivayetlere göre 1389 yılında Şam'da dünyaya gelir. Ünlü mutasavvıf Şahabeddin Suhreverdi'nin soyundan olan Akşemseddin, Halep ve Amasya'da eğitim gördükten sonra Ankara'ya giderek Hacı Bayram-ı Veli'nin müridi olur.

2 Devrinde, tıp alanında da büyük isimlerden olan Akşemseddin Hazretleri, dünya malına, şöhrete ve övülmeye hiç tenezzül etmedi. Dünyevi arzulardan köşe bucak kaçan bu büyük zat, halkın kendisine ilgi gösterdiği yerlerden hemen ayrılmasını bildi ve dünyadan hep yüz çevirdi.

3 Hacı Bayram-ı Veli, bir sohbet sırasında müritlerine sorar, "Yunus'un makamı mı yücedir, Mevlânâ'nın makamı mı?" Akşemseddin cevap verir, "Yunus'undur efendim. Çünkü Yunus'un canında ve teninde emek vardır. Kendi emeğinden gayrı bir şey yemez." Bu cevabın üzerine Hacı Bayram, "Var git, sana belletecek nesnemiz kalmadı. Sana padişah hizmeti verdim." Ve bundan sonra Akşemseddin, Şehzade Mehmed'e hoca oldu ve hayatı boyunca emeği karşılığı olmayan bir habbe bile kabul etmedi.

4 Akşemseddin, şehzadeyi küçük yaşlarından itibaren fetih sevdasıyla eğitti. Peygamber Efendimiz'in (sas) bu şehirle ilgili mübarek sözlerini küçük Mehmed'in beynine nakşetti adeta. Bu sevdayla geleceğin Fatih'i, yatarken İstanbul'u gördü rüyalarında, kalktı İstanbul'u seyreyledi hülyalarında.

5 İstanbul kuşatmasında da haftalar geçmesine rağmen fetih müyesser olmayınca, asker ve

SULTAN FATİH:

Bendeki bu sevinci görürsüz, Konstantiniyye fethine sevinir sanman. Akşemseddin benim zamanımda olduğuna sevünürüm...

AKŞEMSEDDİN:

Dervişlikte öyle bir mertebe vardır ki, eğer lezzet alınırsa, saltanat işlerinden kesin olarak el çekmek lazım gelir. Eğer öyle olursa memleketin işleri ihtilal bulur. O takdirde, hem siz ve hem de biz vebale gireriz...

bazı komutanların ümitsizliğini, ordu içinde yer yer çıkan fitneleri de yine fethin gizli mimarı Akşemseddin engelledi. Konuşmalarıyla fethin mutlaka gerçekleşeceğine dair sinelerdeki ümidi ve imanı alevlendirdi.

6 Fethin mümkün olmasının sırrını sezdi Akşemseddin: Efendimiz'in (sas) müjdesine nail olabilmek ümidiyle, ilerleyen yaşına aldırmadan İstanbul önlerine gelen Ebu Eyyub-el Ensari Hazretleri'nin kabrini ortaya çıkarmasıyla fethin manevi ayağı da tamamlanmış oldu.

7 Fatih Sultan Mehmet, hocasının kendisine kazandırdığı ufuk ve terbiyeden ve onun muazzam hakperestliğinden o kadar memnundur ki, İstanbul'un surlarını aşıp şehre girdikten sonraki sevincini görenlere şöyle seslenir: "Bendeki bu sevinci görürsüz, Konstantiniyye fethine sevinir sanmayın. Akşemseddin benim zamanımda olduğuna sevünürüm..."

8 Yüce Yaratıcı'ya yönelmek ve O'na ulaşmanın yolunun her şeyi terk etmekten geçtiğini gayet iyi bilen Hak âşığı Akşemseddin'in, Fatih Sultan Mehmet'in derviş olma talebine verdiği cevap ise muhteşemdir: "Dervişlikte öyle bir mertebe vardır ki, eğer lezzet alınırsa, saltanat işlerinden kesin olarak el çekmek lazım gelir. Eğer öyle olursa memleketin işleri ihtilal bulur. O takdirde, hem siz ve hem de biz vebale gireriz..."

9 Rivayete göre, padişah bir gün Akşemseddin'in çadırına girmiş, ancak şeyh hoşamedi yapmadan yerinde oturmaya devam etmiş. Padişah bu duruma çok üzülür. Fakat Akşemseddin'i iyi tanıyan vezirlerinden Ahmet Paşa, şeyhin bu hareketini şöyle izah eder: "Bu büyük fetih, mübarek ecdadınıza değil de size müyesser olduğu için, sizde bir çeşit gurur müşahede eylemiş, maksatları sizden o gururun izalesine gayret göstermenizdir." Bu izah üzerine rahatlayan padişah, gece şeyhi ziyaret eder ve sabaha kadar halleşir...

10 Fethin en önemli simgelerinden olan Ayasofya'nın camiye dönüştürülmesi sırasında burada ilk cuma hutbesini okuyan Akşemseddin, bundan tam 547 yıl önce, 15 Ocak 1459 tarihinde vefat etmiştir. Son yıllarını Bolu Göynük'te geçiren Akşemseddin, ruhunu Rahman'a burada teslim etti. Allah rahmet eylesin...

FOTOĞRAF: MEHMET DEMİRCİ
Akşemseddin, Ayasofya'da kılınan ilk cuma namazında hutbeyi okudu.

Akşemseddin, Fatih'e hoca oldu ve O'na iyi bir eğitim verdi.

FOTOĞRAF: GÜLİZ KARAOĞLAN
Son yıllarını Göynük'te geçiren Akşemseddin, burada vefat etti.

FOTOĞRAF: RECAİ KÖMÜR

Bir âyet okudu hayatı değişti

Bir âyet-i celileyi tekrar etmek, minik çocuğun canına yeni bir ateş düşürdü ve o masum yavrunun takati bu âyetin büyüklüğüne dayanamadı.

■ **ÖMER ŞAMİL KAFKAS**

Günümüzde popüler bir cümle var: "Bir kitap okudu ve hayatı değişti." Bu cümle, hayatımızda ne kadar geçerli ve fonksiyonel acaba? Yani bir kitap okumakla insanın hayatı değişebilir mi? Ciltlerle kitaplar okumuş ve hatta kendi boyunca kitaplar yazmış olmakla birlikte, hayatındaki en küçük bir eğriyi bile düzeltmemiş insanların varlığını görünce... İnsan ister istemez bir "acaba?" demekten kendisini alamıyor.

Gel gör ki; ciltlerle Kütüb-i Sitte'yi okumaya bile gerek kalmadan, Kur'an'ın bütününü bile okuyamadan, bir cümleyle ruh dünyasında tarifsiz inkılab yaşayanlar, hayatı değişiverenler var... Hem de çocuk denecek bir yaşta! İşte bunun manidar ve sarsıcı hikayesi:

Allah (cc) dostlarından Ebu Bekir Verrak Hazretleri'nin küçük bir oğlu vardı, bir gün onun elinden tutup Kur'an-ı Kerim hocasına götürdü. Yavrusuna Kur'ân okutup, onu Kur'ân yörüngesinde yetiştirmesi için hocaya teslim ettikten sonra eve döndü...

Zeki çocuk derse başladı, kısa zamanda Kur'ân-ı Kerim'i öğrendi... Bir gün; hocasının önünde Kur'ân okurken, bir ayetle karşılaştı. Ayet-i kelimeyi tek tek heceledi. Yüreğine müthiş bir kurşun saplanıvermişti! O ayetin mânasını düşünmekle, o çocuğun yüzü kireç gibi bembeyaz kesildi ve bir titreme aldı... Okumaya devam edemedi. Derhal evin yolunu tuttu ve kapıyı çaldı. Babası içeriden seslendi:

"Kim o?"

"Benim baba, çabuk aç!"

Babası kapıya koşup açınca, gördüğü manzara karşısında korktu; çocuğunun yüzü ürkütücü derecede solmuştu ve yavrucağı titreyip durmaktaydı. Hemen kollarını açıp sardı onu:

"Oğlum! Ne oldu sana böyle? Niçin benzin bu kadar sararmış?"

Güç bela cevap verdi çocuk:

"Bugün derste Kur'ân-ı Kerim'den bir ayet okudum. Mânâsını düşününce yüreğim eriyor sandım ve bu hâle geldim."

Babası, çocuğunu içeriye alıp bir yere oturttuktan sonra tarifsiz bir merakla sordu yavrusuna:

"Ey gözümün nuru oğlum! Seni bu kadar sarsan ayet hangisi acaba?!"

"Şu ayettir." dedi çocuk ve her bir harfini yüreğinde duya duya okudu o ayeti:

"İnkârcılığınıza devam ederseniz, dehşetinden çocukları birden ak saçlı ihtiyarlara çevirecek o günden kendinizi nasıl koruyabilirsiniz?" (Müzzemmil, 17)

Ayet-i celileyi tekrar etmek, çocuğun canına yeni bir ateş düşürdü, o masum yavrunun takati hepten kesildi ve yatağa düştü. Bu ayetin heybetinden hasta oldu ve kısa zaman sonra da vefat etti. O masum çocuğu, babası götürüp kabre koydu.

Baba Ebu Bekir Verrak Hazretleri sık sık o çocuğun kabrine gider, toprakları avuçlar, ağlar ve şöyle derdi:

"Ey Ebu Bekir Verrak! Senin küçücük oğlun Kur'ân'dan bir ayet okudu, Allah (cc) korkusundan can verdi. Sen; Kur'ân-ı Kerim'i hatmedip duruyorsun ve "ömür güneşin" kabir kuyusuna ağdı da, Allah'tan hiç onun gibi korkmazsın. Meğer senin gönlün ne katı bir gönülmüş, vah sana..!"

Bu onun nefis muhasebesiydi, ama sözün asıl muhatapları bizlerdik, bütün inananlar… "İnandık"larını söyleyenler!.. O büyük zât ki, böylesine mübarek bir evlat yetiştirmiş, mualla birisi. Peki ya her gün Hak'tan, hakikatten yana yüzlerce söz duyan, okuyan ama irkilmeyen, kendisini düzeltmeyen, en azından şöyle bir çekidüzen vermeyen bizler… Camide verilen bir vaaz esnasında; "Allah'ı anmaktan dolayı kalplerinizin haşyet duyacağı an henüz gelmedi mi?" sorusu karşısında, kalbi orada çatlayıp yığılan gencin hâlini de dinleyince… Hicabdan öte bir hâl gelmiyor elden…

Ve sözün hitamı;

Cenab-ı Allah'ın, o an ve haberin hatırlatılması anlamında, "gelmedi mi?" diye sorduğu ve bizleri kendimize gelmeye çağırdığı ayetler:

"Her şeyi kaplayacak kıyametin haberi sana gelmedi mi?" (Ğâşiye Sûresi, 1) "Daha önce inkar edip de, inkarlarının karşılığını tadan kimselerin haberi size gelmedi mi? Onlara, can yakıcı azap vardır." (Teğâbün Sûresi, 5) "İnananların gönüllerinin Allah'ı anması ve O'ndan inen gerçeğe içten bağlanması zamanı daha gelmedi mi? Onlar, daha önce kendilerine Kitâb verilenler gibi olmasınlar; onların üzerinden uzun zaman geçti de kalbleri katılaştı; çoğu, yoldan çıkmış kimselerdir." (Hadîd Sûresi, 16)

> **"İnkârcılığınıza devam ederseniz, dehşetinden çocukları birden ak saçlı ihtiyarlara çevirecek o günden kendinizi nasıl koruyabilirsiniz?" (Müzzemmil, 17)**

FOTOĞRAF: MEHMET KAMAN

"Yanlış anlama, müslüman olmak niyetim yok; ama sen bana şu namazı bir öğretsene, çok hoşuma gitti." diyen İtalyan'a yolculuk arkadaşı namazın nasıl kılındığını öğretti.

ABDULLAH AYMAZ

Bir İtalyan ve namaz

Bir arkadaşımız internetten ulaştığı bir bilgiyle, Frankfurt'tan taksiyle Münih'e giden ve çok ucuza yanına yol arkadaşları arayan İtalyan asıllı birisiyle yola çıkıyor. Yanlarında bir Alman yolcu da vardır.

Meslekleri birbirine yakın olduğu için sohbete başlıyorlar. Yolda namazının geçmemesi için bir benzinliğe yaklaşınca, arkadaşımız oraya girmelerini istiyor. Giriyorlar. Namazdan sonra yola koyuluyorlar. Biraz sonra Alman arkadaşları Stuttgart'ta iniyor. Onun inmesinden sonra İtalyan, konuşmaya başlıyor. İslamiyet'te ibadet ve namazın ne mânaya geldiğini soruyor. Arkadaşımız, namazla ilgili olarak Bediüzzaman Hazretleri'nin "9. Söz" isimli eserini yeni mütalaa ettiği için hâfızasından anlatmaya başlıyor. Bilhassa beş vakte tahsisin hikmetlerini izah ettikten sonra "Namaz bir nevi fıtratla bütünleşme demektir. Yanında saat bulunmayan dağdaki çoban bile güneşin hareketlerine ve havanın durumuna bakarak vakitleri tespit edebilir. Güneş batınca akşam namazının vakti girer. Ufukta sarı ve kırmızı belirtiler tamamen kaybolduktan sonra yatsı; tan yeri ağarınca sabah; güneş tam tepeye gelip biraz ayrılınca öğle; bir şeyin gölgesi bir kat (veya iki kat) olup öğlendeki (fey) gölgesi eklenince ikindi, vakit olarak girmiş olurlar. Zaten fıtrat hep ibadet halindedir. Ağaçlar ayakta gibi; dağlar oturuyor gibi; dört ayaklılar rükûda gibi; sürüngenler secdede gibi tesbihlerini ve hamdlerini yapmaktadırlar. Gerçekte ise meleklerin bir kısmı sadece ayakta; bir kısmı sadece rükûda; bir kısmı sadece secdede; bir kısmı da sadece oturarak ibadet ederler. Cenab-ı Hak, insanları üstün yarattığı için bütün mahlukatın yaptıkları çeşit çeşit ibadetleri namazın içine toplamıştır." diyor.

Bu ibadet şekli çok hoşuna giden İtalyan "Bu yolculuğumuz bir tesadüf değil... Senin benzinliğe girip namaz kılman bir tesadüf değil. Yoksa bu güzel sohbetimiz olamazdı. Ayrıca ben benzinlikte çoktan beri aradığım bir kitabı gördüm ve satın aldım." diyor. Sonra da "Sana bir şey sormak istiyorum. İçimi sıkan bir şey var. Ben finans danışmanıyım. İnsanlar bana, 'Şu kadar paramı, hangi işe yatırırsam çok kârlı olur?' diye soruyorlar. Ben de araştırma yapıp bir şey söylüyorum ve bundan para kazanıyorum.

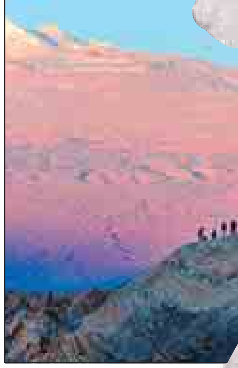
Fıtrat hep ibadet halindedir. Ağaçlar ayakta gibi; dağlar oturuyor gibi; dört ayaklılar rükûda gibi; sürüngenler secdede gibi tesbihlerini ve hamdlerini yapmaktadırlar. Gerçekte ise meleklerin bir kısmı sadece ayakta; bir kısmı sadece rükûda; bir kısmı sadece secdede; bir kısmı da sadece oturarak ibadet ederler. Cenab-ı Hak, insanları üstün yarattığı için bütün mahlukatın yaptıkları çeşit çeşit ibadetleri namazın içine toplamıştır.

FOTOĞRAF: KÜRŞAT BAYHAN

Halbuki benden daha bilgili birisi daha iyi bir şey söyleyebilir. Gerçi ben elimden geleni yaptıktan sonra bir tavsiyede bulunuyorum; ama böyle bir ihtimalden dolayı da rahatsız oluyorum. Ne dersin?" diyor. Arkadaşımız da "Bildiğinden, dediklerinden emin isen ve elinden geleni yapıyorsan, herhalde yanlış yapmıyorsundur." diye cevap veriyor.

Aradan bir buçuk ay geçince arkadaşımızı arayıp "Bu namaz ibadeti çok hoşuma gitti!.. Yanlış anlama, hemen Müslüman olacak değilim; ama namaz kılmayı nasıl öğrenebilirim? Bana yardımcı olur musun?" diye soruyor. O da kendisine yardımcı olacağını söylüyor.

Aslında arkadaşımızın anlattığı gibi namaz, tabiri câiz ise bir nevi kainatla bütünleşip, Cenab-ı Hakk'a tesbih, tekbir, tahmidde bulunmaktır. Ayetlerin ifadesine göre her şey tesbih etmektedir. Sıra sıra uçan kuşlar da dua ve tesbihlerini yapmaktadır. Bütün semavi dinlerde rükû, secde vardır. Hâlen bazı Hıristiyan mezhepler içinde namazı rükûlu, secdeli edâ edenler vardır. Bir arkadaşımız, Amerikalı bir papazın namaz kıldığını gördüğünde hayret etmiş. O da "Arapça öğrenmek için Mısır'a gitmiştim. Orada bazı papazların secde ettiklerini gördüm. Onlara, 'Siz Müslüman mı oldunuz?' diye sordum. 'Yok', dediler. 'Aslında bizim dinimizde de secde var; ama oruçta yapılan değişiklik gibi namaz ibadetinde de bir değişiklik yapıldı. Aslı böyle olduğu için biz böyle ibadet ediyoruz.' Onları gördükten sonra hoşuma gitti ben de başladım. Mısır'dan döndükten sonra da bırakmadım." demiş...

Farzları edâ etmekte riyâ olmadığı için, gizli kılmaya gerek yok. Bizler hem ciddi ve dikkatli namaz kılabilsek hem de soran ve ilgi duyanlara güzelce anlatabilsek, yeryüzünü bir secdegâh yapabiliriz inşaallah...

Efendimiz (sas) "Fecir vaktinde kılınan iki rekat namaz, dünyadan da, dünyanın içindekinden de hayırlıdır." buyurmuştur. Bu yüzden sabah namazını kaçırmamalıyız.

AHMED ŞAHİN

Neden sabah namazı dünya ve içindekinden hayırlıdır?

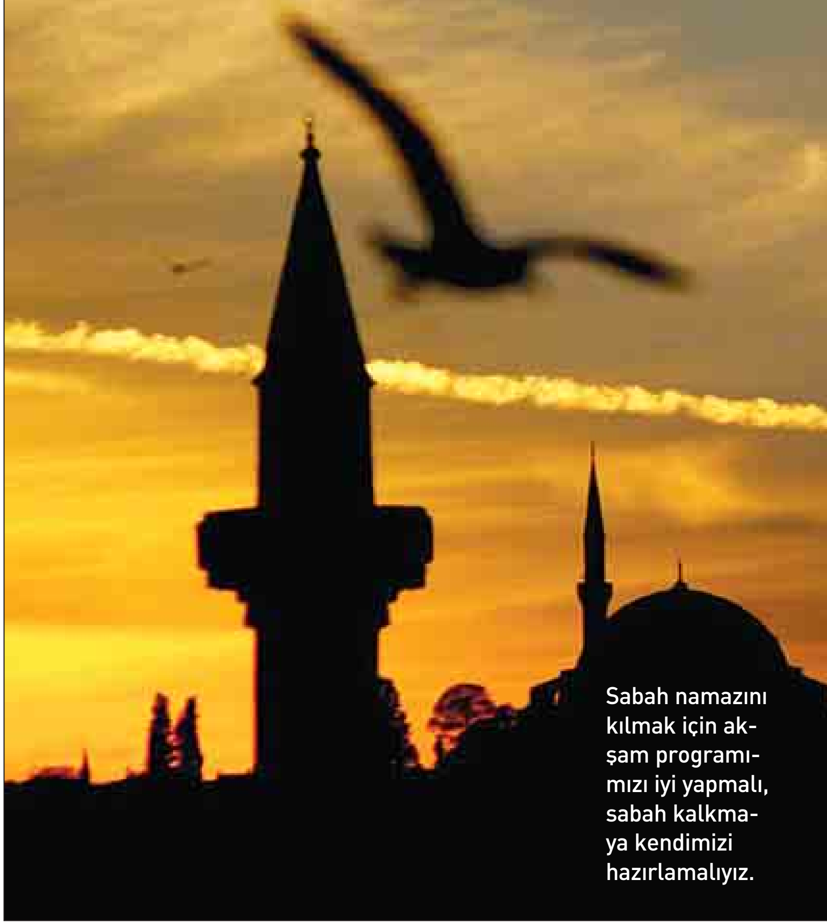
"Sabah namazının çok sevaplı bir ibadet olduğunu bildiğimiz için vaktinde kılmaya önem veriyoruz. Ancak bazen uykuya dalarak vaktinde kılamadığımız da oluyor. Güneşten sonraya kalan namazımızı nasıl kılacağız? Eda mı, kaza mı olacak? Sünnetiyle mi, sadece farzıyla mı kılacağız? Bu konuda bilgi ve ikaza ihtiyacımız var."

Sabah namazı çok önemlidir. Efendimiz şafak vaktinde kılınan namaza şöyle dikkat çekmiştir:

- Fecir vaktinde kılınan iki rekat namaz, dünyadan da, dünyanın içindekinden de hayırlıdır!

- Neden böyledir? Çünkü dünya da, içindeki hayra harcanmayan mal da ebedi hayatta geçer akçe değildir. Ancak, kılınan iki rekat namaz, dünyanın vermediği faydayı verecek, sahibini cehennem azabından kurtarmakla kalmayacak, cennetin güzelliklerine de kavuşturacaktır. Öyle ise bu derecede kudsi olan sabah namazını vaktinde kılmak için akşam erken yatmalı, sabah da erken kalkmalı, güneş çıkmadan dünyadan da kıymetli olan sabah namazı vaktinde eda edilmelidir. Bununla beraber, bunca dikkate rağmen uyanamaz da, sabah namazı güneşten sonraya kalırsa ne olacak?

Bu takdirde artık her şey mahvoldu, bitti demek değildir elbette... Bu defa da yapılacak ilk iş, güneşin çıkışından kırk beş dakika sonra, yani kerahet vakti çıkınca sabah namazını sünnetiyle birlikte kaza etmektir. Böylece vaktinde kılma sevabı alınmasa da borçlu kalma günahından kurtulma söz konusu olur. Bu gibi arzu edilmeden düşülen hatalarda mühim olan bir konu da şudur: Hatayı yapan insan, bundan derin üzüntü duymalıdır. Vaktinde yapmadığı ibadetinden dolayı vicdan

FOTOĞRAF: MEHMET DEMİRCİ

Sabah namazını kılmak için akşam programımızı iyi yapmalı, sabah kalkmaya kendimizi hazırlamalıyız.

azabı çekmelidir ki, tekrar etme temayülü söz konusu olmasın…

Gerçek olan odur ki, insan günahından dolayı ne kadar üzüntü duyar, vicdan azabı çekerse o kadar iman kuvvetine sahip olduğu anlaşılır. Efendimiz bunu çarpıcı bir ifadeyle şöyle dikkatimize verir:

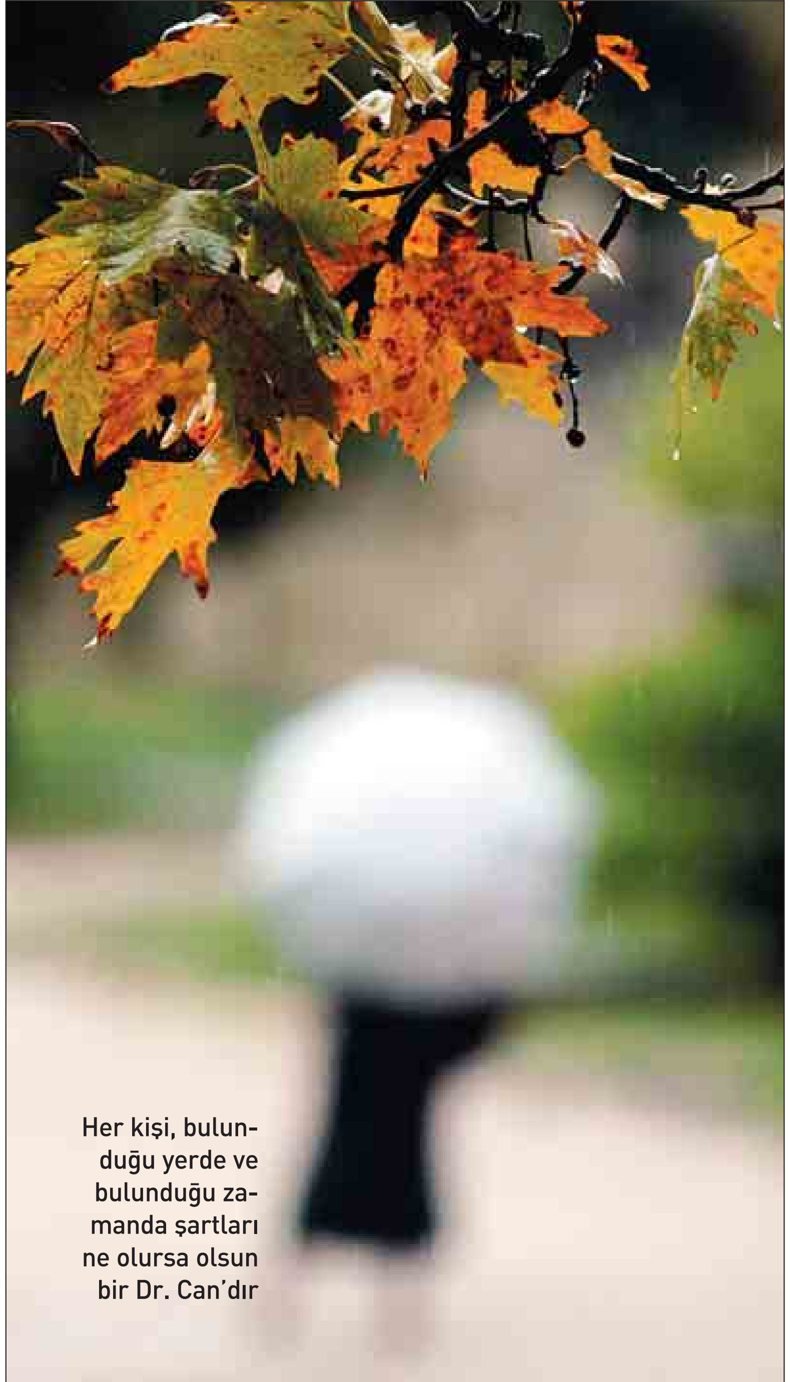
- Mümin, günahını üzerine yıkılacak dağ gibi büyük görür, üzüntü duyar; münafık ise burnu ucuna konmuş sinek gibi basite alır, kayıtsız kalır! Günahını büyük görme duygusu, tekrar etmeme tedbirine sevk eder, küçük görme duygusu da tekrar etme tembelliğine teşvik eder. Burada hatırlanması gereken bir nokta da şu olsa gerektir: Sabah namazı, güneşin doğuşundan sonraya kalınca, öğleden önce kılınacak olursa sünnetiyle birlikte kaza edilir. Öğleden sonraya kalırsa, sünnetiyle birlikte kaza etme fırsatı kaybolmuş olur, sadece farzını kaza etme imkanı kalmış olur. Bu yüzden sabah namazını vaktinde kılamayanlar hiç olmazsa kerahet vakti çıkınca hemen sünnetiyle birlikte kılmayı ihmal etmemeli, öğleden sonraya bırakıp da sünnet sevabından da mahrum kalmaya maruz kalmamalıdır.

Zaman Gazetesi 34194 Yenibosna/İstanbul
dr.can@zaman.com.tr

'Keşke Dr. Can'ın yerinde olsaydım!'

Rabia Göçer - Tokat
Ailem'i her hafta ilgiyle ve aşkla okuyorum. Her cumartesi işe giderken ilk yaptığım dergiyi almak ve okuya okuya, insanlara çarpa çarpa gitmek oluyor. Sizi kıskanıyor ve keşke ben Dr. Can'ın yerinde olsaydım, diyorum.

Dr. Can
Sevgili Rabia kızım.
Her kişi,
Bulunduğu yerde ve
Bulunduğu zamanda
Şartları ne olursa olsun
Bir Dr. Can'dır.
Hatta Can'dan öte, Dr. Can'dır...
Sen de Tokat'ta bir Dr. Can ol.
Dr. Can'ın Canan'ı ol.
Ben yazarak, sen okuyarak, konuşarak, yaşayarak
Hiç olmadı gülümseyerek
Kalbindeki ışığı
Zifiri, umutsuz, ağlayan yüzlere yansıt.
Yaşlı amcanın poşetini taşı,
Hamile ablana yardımcı ol.
Çocuklara selam ver, başlarını okşa...
Kuşların kanadında gelen mutluluğu seyret
Sevdayla yükle heybelerini
Ellerin eski(meyen) bir devrin
Uzun saçlarında gezinsin
Ayrılıkları hiç dile alma
Unutulsun acıların izleri
Yalnızlığın bıçaklamasına aldırma
Sevgi delsin gözbebeklerini
Vakitsiz çıktığın yollarda
Dostların yalnız bırakmasına ağlama
Anlatılması gerekenin önce
Anlaşılmak olduğunu anlat insanlara
Yitirilmiş cennetleri özle
Ama, unutma
Islak ve nemli gözleri, unutma
Verdiğin sözleri...

FOTOĞRAF: AP

Her kişi, bulunduğu yerde ve bulunduğu zamanda şartları ne olursa olsun bir Dr. Can'dır

Yasemin Su - Almanya

Yürüdükçe yollar kayıp gidiyor,
Kaygılar her dalda acı meyve...
Son basamaktan düşünce insan, otobüste
Kaçıncı yolcu olduğunu unutuyor...
Düşünceler sürüklerken "Bir kazma ucu"na beni
Hangi durakta indiğimi hatırladım.
Vakitsiz duraklarda inmeliymiş insan...
Bir zamanlar elmalı şekerler vardı
Şimdiki gözlerim kadar kırmızı
Bağırdı mı Hulusi amca "Boza" diye
Şimdiki gözyaşlarım kadar sıcak...
Koşuşturduğumuz toprak yollar,
Ayşe ninenin iniltileri
Çınar dedenin yaprak terapisi
Şimdiki kulağımı çınlatan delik deşik hatıralar
İlk adımım, çimenlerde yuvarlanışım
"Mavi gözlü bebeğim yok" diye hıçkırıklarım
Şimdi ise beynime ve "Emel"lerime zorla adım attırdığım ayaklarımla
Uyanmak istemeyen kahverengi gözlerim...
Ve, ruhumu kemiren sorular; hangisi gerçek?
Güneşin yakıcı, denizin hırçın, yoksa
Toprağın vefalı oluşu mu?
Bu çemberin çıkış kapısı nerede Can abi?
Şimdi benim rengim ne Can abi?
Bulursanız şayet, yazar mısınız?

Hepimizin rengi kahve-rengi tonlarda

Dr. Can
Sevgili Yasemin...
Senin rengin kırmızı güzel kızım. Tıpkı çocukluğundaki elmalı şekerin ve tıpkı şimdi tutkuyla sarıldığın bayrağın gibi. Sen "mavi"sin Yasemin... "Neden yok?" dediğin bebeğinin gözleri ve aşkla ufuklarına kulaç attığın hırçın denizin gibi rengin iniltili, rengin çileli, rengin boza sıcağı, rengin terapist yaprakların yeşili güzel kızım. Sen su rengindesin. Yaseminin beyazını içinde kırarak tayf misali, gökkuşağı renklerine ayrıştıran su. Sen gökkuşağı rengindesin.

Vakitsiz duraklarda inlemeli

Ben hep Rabb'isine tesbihat şarkıları besteleyen ağustos böceğini, dünyalık yiyeceğini depo etmek hırsıyla çalışan karıncaya tercih etmişimdir. Dr. Can'ın son durağı konusunu da, karınca gibi çalışan; ama okurlarına yazarken masasında çatlayıp ka-la-kalan, şeklinde hayal etmiştim.

- "Dün akşam elektrikler kesikti. Mum ışığında senin mektubunu okurken elimde kalem, kazmanın ucunun sesini duydum. Vefalı toprağa dokundukça kahverengi tonlardaki parçacıklar uçuşuyordu gözlerimde. Yüzüm kirece çaldı. Sadık eşim eli alnımda dua okurken asitten damlalar, gözbebeklerini deliyor ve boynuma dökülüyordu ama hissetmiyordum. Bir durak daha avans verildiğini, sabah uyandığımda anladım...

- "Bir 24 saatim daha var" dedim. Bugün, yanlış bir şey yapmayacak, doğrularımla, bu akşamki durakta insem bile, cennet yolundaki azığımı düne nazaran artıracaktım. Cırcır böceği gibi dudaklarımı kımıldatmaya başladım. Öğlen Ankara'dan dostum Fatih geldi. Simidimi paylaştım, fincanına çay koydum.

- "Dün akşam" dedi. "Sohbetteydim. Sizden bahsedildi. Birisi Can abi rahatsızmış dua edelim." dedi. "Reklâm arası verdik size dua ettik."... Gülümsedim. "Teşekkürler Ankara." dedim. Öğle sonu, öğretmen eşim, her gün yengesinin pabucunu ödünç giyen öğrencisi Fatma'ya ayakkabı alacakmış. Cebimdeki param 75 yeni kuruş eksiğiyle Fatoş'a da yetti. Sık sık "Senden başka ilah yok." dedim ve dilimle kalbimi akort ettim!!!

Bugün sanki daha bir hazırım Yasemin. Daha bir mutluyum. Sana yazabiliyorum. Ve en önemli renk var sırada. Senin, Dr. Can'ın ve tüm can taşıyanların rengi bu. O'na açılan kapının eşiğinin rengi. Alnımızı meleklere öptürdüğümüz vefalı toprak ve onun kahverengi tonları...

Tıpkı şimdilerde "uyanmak istemiyor" dediğin gözlerin gibi, kahverengi senin rengin. Kazmanın ucundaki esrarengiz renk. Senin ve hepimizin ışıltılı rengi...